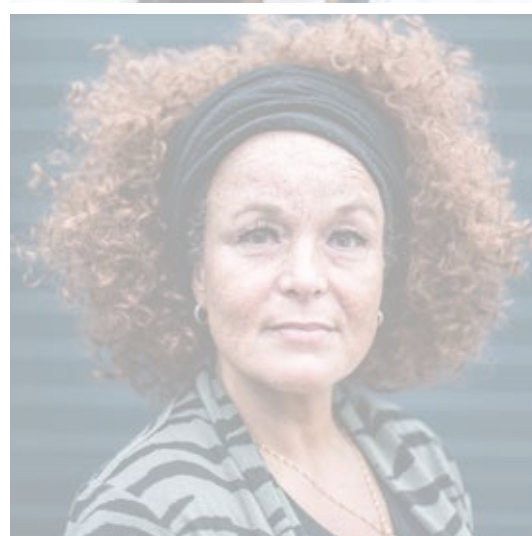

Verhalen **VAN NU**

Interviewer Renske :

**“ WAT EEN MOOI, WARM MENS
HEB IK ONTMOET, IK HEB ER
VEEL VAN OPGESTOKEN, QUA
LEVENSINSTELLING. BEDANKT
DAT IK DIT MOCHT DOEN. „**

INLEIDING

Verhalen van Nu is een tijdloze manier om mensen van nu in beeld te brengen. Hoe ervaren mensen het leven van nu? Welke omstandigheden maken dat ze zijn wie ze zijn? Welke situaties zijn voor de één anders dan voor de ander, en hoe komt dit?

Deze uitgave is gemaakt tijdens de coronapandemie. In de anderhalvemetersamenleving lijkt elkaar helpen vanzelfsprekend en onvoorwaardelijk. Toch moeten we - ondanks de enorme inspanningen die we als maatschappij leveren - juist nu ook waakzaam zijn voor vervreemding.

Iedereen heeft zijn eigen verhaal. Wie dat verhaal kent, kent een stukje meer van de situatie, en van de persoon. Oftewel: bekend maakt bemind. Met deze uitgave hopen wij, en de Groningers die we aan je voorstellen, te bereiken dat je even stilstaat bij een ander perspectief. Dat je een verhaal kunt lezen dat je verwondert, dat je een situatie voor je ziet waarin je jezelf herkent en/of waar je iets aan hebt.

De verhalen in dit boek zijn slechts een greep uit de vele mensen die de provincie Groningen rijk is, en de situaties waarbij we onszelf kunnen afvragen waarom de norm zo overheersend is. Om een stukje van verschillende Groningers in de context van de huidige tijd te laten zien, hebben vrijwilligers en studenten ze geïnterviewd, als 'project binnen het project'. Bewustwording en openheid om nieuwsgierig te zijn naar de ander staan hierbij centraal. Dagblad van het Noorden heeft in samenwerking met Verhalen van Nu een reeks portretten gepubliceerd over mensen die vaak een stap extra moeten doen om de wereld bij te benen.

Mijn dank gaat uit naar alle mensen die hebben bijgedragen aan deze uitgave, en naar de lezers van de verhalen.

Sanne Smid,

Directrice

Discriminatie Meldpunt Groningen

COLOFON

Interviews:

Luite Oosting, Evelien Hofman, Renske Giljam, Meike Kompaan, Anne Pütz, Danique Postma, Dietie Aukema, Sarah van Empel & Vera van den Berg.

Redactie:

Iris Engelsman

Fotografie:

Siese Veenstra

Vormgeving:

Sanne Biesbroek

Tot stand gekomen door:

Discriminatie Meldpunt Groningen, Provincie Groningen, Vereniging van Groninger Gemeenten & Gemeente Groningen.

Met speciale dank aan:

Alle mensen die we geïnterviewd hebben. Dank jullie wel voor het delen van jullie verhaal! Dagblad van het Noorden voor de prachtige verhalenreeks in de krant.

INHOUDSOPGAVE

KANSEN	6	WASSA WASSA	44
PROCES	10	GEEN RAMP	48
DINTHE IS GEWOON DINTHE	14	‘IK BEN ANDERS EN WIL GRAAG ANDERS ZIJN’	52
BEWUST	18	NIET THUIS	56
ZIEN EN PRATEN	22	AKELIG JEZELF ZIJN	60
JACKY WANG, DIE JONGEN VAN DE CHINEES	26	DIERBAAR	64
INCLUSIE	30	MUIS, BEEN, HUIS	68
AMIN NABUTE MOEST HIER ALLES VRAGEN	34	AHMAD ALMSHAAL, IMKER ZONDER BIJEN	72
POSITIEF EFFECT	40		

KANSEN

**60 jaar geleden werden in Suriname gast-
arbeiders geworven. Er werd mensen gouden
bergen beloofd als ze in Nederland zouden
komen wonen en werken. Een koppel
bestaande uit een automonteur en een huis-
vrouw greep deze kans en vertrok samen met
hun kinderen en hun hele hebben en houden
naar Nederland. Hun nieuwe huis stond in
Alkmaar, waar ze een week de tijd kregen om
te wennen voordat vader bij de hoogovens
van Tata-Steel aan het werk ging en moeder
grondstewardess werd bij de KLM.**

Interview door Sarah van Empel & Luite Oosting

Na een tijdje werd dochter Josefina geboren in het Surinaams-Alkmaarse gezin. In de opvoeding gaf haar vader haar mee dat Nederland een land is met veel kansen, en dat hij veel heeft moeten opofferen om er gebruik van te kunnen maken. Hij steunde Josefina in de keuzes die ze maakte, en de stappen die ze zette. Dit met succes, want door veel te studeren schopte Josefina het tot directiesecretaresse bij een grote Nederlandse bank. Hier maakte ze kennis met de harde, zakelijke wereld: “Ik werkte zo’n beetje 50 uur in de week. Op hoog niveau moet je heel goed en snel kunnen presteren. Als het fout gaat, dan is het jouw schuld. En het woord ‘sorry’ kennen ze niet”, vertelt Josefina.

Ze ontwikkelde in deze werkomgeving een dikke huid en schudde daardoor weliswaar de harde woorden makkelijk van zich af, maar ze veranderde ook als mens: “Ik werd een soort robot die functioneerde op een manier zoals anderen dat wilden.” Op het moment dat Josefina haar

huidige partner leerde kennen had ze het gevoel dat ze uitgegroeid was in haar functie bij de bank. Ze besloot om bij haar partner te gaan wonen in het Groningse Meeden. Daarover vertelt ze: “Ik wilde mijn baan bij de bank vervangen door een meer maatschappelijk gerichte baan. Daarom ben ik de opleiding maatschappelijk werk en dienstverlening gaan volgen. Ik rondde de opleiding met succes af en stond te popelen om in een nieuwe omgeving aan de slag te gaan. Het nieuwe werk werd een succes, de nieuwe omgeving niet.”

Wanneer Josefina op een dag in de voortuin bezig is hoort ze iemand roepen: “Katoenplukker!” Dit bleek achteraf de eerste ontmoeting met haar buurvrouw te zijn. Josefina trok zich er niet teveel van aan, totdat bleek dat dit meer was dan een enkel incident: “Toen de auto werd bekrast en de band werd lek gestoken... Kijk, die opmerkingen, daar kan ik wel tegen. Maar al die agressie tegen mij, die vernieling, dat vind ik een beetje zielig worden”, zegt ze. Het blijkt lastig voor haar om

in het dorp te integreren. Pogingen om haar omgeving te leren kennen worden niet getolereerd. Ze wijst door het beveiligde raam: “Daar in het dorps huis worden wel eens informatieavonden georganiseerd die voor iedereen toegankelijk zijn. Ik word aan de deur geweigerd.”

Josefina merkt dat de vele pogingen om aangifte te doen van de schades en agressie vaak tevergeefs zijn. Ze beveiligt de woning daarom maar met rolluiken en camera's, waardoor de vernielingen aan hun huis in ieder geval gestopt zijn. Omdat ze weet hoe het is om gediscrimineerd te worden, geeft ze nu namens het Discriminatie Meldpunt Groningen vrijwillig gastlessen op scholen in de buurt. Zo probeert ze jongeren bewust te maken van vooroordelen, zodat zij er hopelijk beter mee omgaan in de toekomst. Haar belangrijkste les: “Ophouden met veroordelen. Niet met leugens meegaan die anderen lopen te vertellen. Leer mensen eerst kennen, en geef ze niet meteen een stempel.”

“

**OPHOUDEN MET VEROORDELEN.
NIET MET LEUGENS MEEGAAN DIE
ANDEREN LOPEN TE VERTELLEN.
LEER MENSEN EERST KENNEN, EN
GEEF ZE NIET METEEN EEN STEMPEL.**

”

PROCES

A

“Altijd die zin: ‘Je past niet in het team.’ Eigenlijk bedoelen ze ermee: ‘Je bent transgender en daarom krijg je geen vast contract.’ Maar dat mogen ze natuurlijk niet zeggen”, vertelt Wander (25). Hij deelt de ervaringen die transgender personen onderling uitwisselen. Het goede nieuws is dat Wander de dag voor dit interview wél is aangenomen. “Onbetaald werk weliswaar, maar ik heb een baan!”

Interview door Meike Kompaan

Tijdens sollicitaties vertelt Wander doorgaans niet dat hij transgender is, dat komt later wel een keer ter sprake. “Op de werkvloer wordt vaak gediscrimineerd, maar transgender zijn heeft geen invloed op het werk. Wel heb ik verteld over mijn functiebeperking met betrekking tot mijn psychose”, zegt hij. Op zijn 19de kreeg Wander namelijk een psychose door de stress die hij in die periode ervoer. Hij zat onder andere in de knoop met zijn genderidentiteit en leefde mede hierdoor een tijd in een psychotische toestand. Wander deelt hoe dat voor hem was: “Ik had last van hallucinaties en soms wist ik tijdens het fietsen niet eens meer wat er om me heen gebeurde.” Aan zijn psychiater vertelde hij dat hij twijfelde aan zijn genderidentiteit, waarop hij werd doorverwezen naar een speciale genderkliniek.

**EEN TRANSITIE IS EEN
UITGEBREID PROCES.
HET HOUDT NIET OP NA
DE BEHANDELINGEN. IN JE
PASPOORT STAAT DAN AL
WEL DAT JE MAN BENT,
MAAR DE TRANSITIE DUURT
JE HELE LEVEN. ”**

Wander is geboren als vrouw. Toen hij erachter kwam dat hij liever als man door het leven wilde gaan, was dat een bijzondere realisatie. “Het puzzelstukje viel op zijn plek. Alleen geloofde ik het eerst niet; ik zat het de hele tijd te ontkennen voor mezelf.” Dit was stressvol, maar wanneer hij op internet informatie over transgenders zag, dan werd hij daar heel blij van. Toch bleef hij bang dat hij spijt zou krijgen, en twijfelde hij. Tót het moment dat hij voor het eerst hormonen kreeg, toen hij 21 was. “Een transitie is een uitgebreid proces. Het houdt niet op na de behandelingen. In je paspoort staat dan al wel dat je man bent, maar de transitie duurt je hele leven”, vertelt Wander.

Transgender personen ervaren systematisch problemen in hun dagelijks leven. Zo vergoeden sommige zorgverzekeraars bepaalde operaties

niet, en sluit veel wetgeving niet goed aan: “Wil ik bijvoorbeeld kunnen aantonen dat ik word gediscrimineerd, dan moeten er echt heftige dingen gezegd worden. Terwijl mensen die mij expres bij mijn oude naam aanspreken eigenlijk al ontkennen wie ik ben. Het is vermoeiend om altijd van je te laten horen,” vertelt Wander, “want het gaat over jezelf en het leidt niet altijd meteen tot verbetering.” Maar hij doet het wel, omdat hij het belangrijk vindt, en het helpt hem in zijn proces.

Voor het Discriminatie Meldpunt Groningen en het COC Groningen & Drenthe geeft hij voorlichting op scholen over genderdiversiteit en leven als transgender. Als *mystery guest* komt hij in de klas vertellen over zijn leven. De leerlingen schrikken soms van de verhalen die hij vertelt, bijvoorbeeld over dat hij niet zomaar naar elk land kan

reizen, en dat hij in de kleedkamer van de sport-school moet uitkijken. “Mensen weten niet wat ze zich voor moeten stellen bij een transgender persoon. Soms ben ik een beetje zenuwachtig voorafgaand aan de les, maar als ik er eenmaal ben is het tof. Dan vragen de leerlingen bijvoorbeeld welke games ik speel. Ze zien al snel dat ik ook gewoon een mens ben.”

Op de vraag of hij nog toekomstplannen heeft antwoordt hij dat hij voorlopig wel even klaar is met plannen maken en dat hij zich comfortabel voelt waar hij nu is. Door de beperkingen van het coronavirus voelt hij zich soms wat eenzaam. Hij heeft wel vrienden om zich heen, maar nieuwe mensen ontmoeten is nu lastig. Gelukkig kan het geven van voorlichting op scholen gewoon doorgaan en heeft hij zijn droombaan gevonden.

DINTHE IS GEWOON DINTHE

**IN DE STROEVE CORONASAMEN-
LEVING WAARIN AFSTAND DE
NORM IS, STEEKT DISCRIMINATIE
GEMAKKELIJK DE KOP OP. WANT
ONBEKEND MAAKT ONBEMIND.
VANDAAR EEN SERIE PORTTRETTEN
VAN GRONINGERS EN DRENTEN DIE
EEN STAP EXTRA MOETEN DOEN OM
DE WERELD BIJ TE BENEN.**

Ze had er diep over nagedacht. Raisilyn Godfried ging haar oudste dochter Rosalie uitleggen dat haar zusje Dinthe het downsyndroom heeft.

„Ik begon te vertellen dat een mens bestaat uit bouwsteentjes. Dat kinderen met Down een beetje

anders zijn. Ik zei dat Dinthe wat extra bouwsteentjes had”, zegt Raisilyn.

Verwachtingsvol keek ze naar haar oudste. Viel het kwartje? Maar Rosalie fronste bij het verhaal over bouwsteentjes. Met iets van argwaan vroeg ze haar moeder: „Waar héb je het over? Dinthe is gewoon Dinthe.”

Raisilyn (45) zit thuis aan de keukentafel in de Groningse

nieuwbouwwijk De Held. Ze schiet in de lach bij de herinnering aan het bouwstenengesprekje. De reactie van haar oudste schudde haar wakker. Als moeder maakt ze geen onderscheid tussen haar dochters, die zijn haar alle drie even veel waard. Ze leert van ze,

geniet van ze, schiet uit haar slof tegen ze. Gewoon, een moeder met drie kleine kinderen.

Door het ingewikkelde verhaal dat ze poogde af te steken tegen Rosalie (7), versterkte haar gevoel dat ze Dinthe (5) zo veel mogelijk gewoon wilde laten meedraaien in de buurt, op de crèche en op school. „Ik wist ineens dat ik het verhaal van Dinthe luchtig en simpel moest houden.”

Het verhaal van Dinthe.

Herfst 2014. Raisilyn is zwanger van een tweeling. „Ik lag in een deuk”, blikt Raisilyn terug op dat bericht.

Uit de tests blijkt niks bijzonders. De tweeling groeit gestaag en komt met een keizersnee ter wereld.

„Milou was er als eerste”, zegt Raisilyn. En trots: „Ze lag direct lekker aan de borst.”

Dinthe komt een minuut later. „Frank zag gelijk aan haar gezichtje dat ze Down had. Hij zei dat ook tegen mij, maar ik zei: „Doe even normaal, ze is er net.” Even later ziet Raisilyn dat Frank gelijk heeft. „Ow ja, toch! Ja, het was zo. Dinthe had Down. Geen probleem.”

Nee, zegt Raisilyn. Ze schrok niet dat ze een baby’tje met het syndroom van Down had, ze barstte niet in tranen uit, ze maakte zich geen zorgen. Het was wat het was. „Ik vroeg om een folder over Down, want ik wist er weinig van. Ik las dat borstvoeding heel goed was, voor de mondmotoriek, voor de oogjes. Twee jaar en vijf dagen heeft de tweeling borstvoeding gehad.”

Dinthe is 5 jaar intussen. Na vier jaar crèche samen met haar tweelingzus in hun wijk De Held zit ze nu op openbare basisschool De Feniks, in buurwijk Gravenburg. „De school ziet Dinthe zoals ze is. En de intern begeleider van De Feniks heeft ervaring met kinderen met Down, dat was ons geluk”,

„ Anders zijn is mooi, is prima”, zegt Raisilyn over haar dochter Dinthe.

zegt Raisilyn.

Het was een zoektocht om een school te vinden. Die begon toen oudste dochter Rosalie naar school ging. Het moest een school zijn waar later ook haar tweelingzusjes terecht konden, óók Dinthe. „We willen graag dat Dinthe bij haar zussen in de buurt is, dat ze opgroeit in een veilige omgeving. Veel kinderen met Down gaan naar het speciaal onderwijs, terwijl het niet hoeft”, zegt Raisilyn.

Op school gaat het goed. Twee vaste begeleiders wisselen elkaar af, waardoor de leerkracht altijd een extra paar ogen op Dinthe gericht weet. Dat is nodig ook, zegt Raisilyn. „Dinthe is bijvoorbeeld nog niet zindelijk. Haar juf heeft echt geen tijd om met haar naar de wc te gaan.” Ze somt nog wat problemen van Dinthe op. Ze is niet zo verstaanbaar, ze

krijgt logopedie. En ze ziet geen gevaren. „Op het schoolplein is ze zomaar afgeleid door een poes, Dinthe is dol op poezen.”

Maar verder? In sociaal opzicht gaat het goed. Ze heeft speelafspraken met klasgenoten. Buurkinderen bellen aan en vragen of Dinthe komt buitenspelen.

Raisilyn zegt dat er genoeg momenten zijn dat ze zich gediscrimineerd zou kunnen voelen. Omdat ze donker is, omdat ze een kind met Down heeft. Ze is er het type niet naar dat zomaar geraakt is. „Ik ben trots op wie ik ben, ook op mijn roots. Maar ik zie ook wel dat mijn kinderen opgroeien in een witte wijk. Ik zou willen dat er meer diversiteit was, meer contact tussen verschillende mensen.”

Ze geeft een voorbeeldje. Ze was onlangs in het winkelcentrum van Paddepoel. Haar dochters ravotten in het speeltuintje met andere kinderen. Ineens merkt een van die kinderen Dinthe op en zegt: „Zij is wel heel erg gehandicapt hè?”

Raisilyn schrok, maar direct erna zag ze de schoonheid ervan in. „Dat meisje benoemde wat alle anderen dachten. Openheid is beter dan zwijgen. Door vragen te stellen, breek je het ijs.”

Ze maakt zich niet druk om hoe mensen Dinthe betitelen. De een zegt dat ze een mongooltje is, de ander noemt haar gehandicapt, een derde zegt dat Dinthe een ongelukkig kindje is. Het gaat Raisilyn om de benadering. Als het contact er

maar is.

„Anders zijn is mooi, is prima. Dat hoort er gewoon bij. Wat voorop zou moeten staan is wat Dinthe verder helpt”, zegt Raisilyn.

Dat gaat niet louter vanzelf, daar moet ze voor knokken. Boos worden helpt soms. „Zonder dat mensen Dinthe hadden gezien, werd besloten dat de begeleiding om haar naar het basisonderwijs te laten gaan te duur was. Financiële overwegingen bleken belangrijker dan diversiteit en inclusie.”

Dinthe kon niet beginnen op school. Raisilyn hield Milou ook thuis. „Mensen denken altijd dat Dinthe haar zusje nodig heeft. Andersom geldt precies hetzelfde.” Haar boosheid had effect. De begeleiding kwam er toch. De tweeling gaat gewoon naar school.

„Dinthe leert me veel”, zegt Raisilyn. „Ze houdt me een spiegel voor om zonder oordeel in het leven te staan. Ze leert me geduld en tijd te hebben. En ondanks haar Down zit er een kop op. Daar bovenin gebeurt van alles. Hoe kunnen we haar helpen om het beste uit zichzelf te halen?”

Zorgen over de toekomst heeft ze niet. Dat ziet ze later wel. Dinthe is gezond. Dat is wat telt.

INTERVIEW DOOR MARIJKE BROUWER

BEWUST

Interview door Vera van den Berg

Op een koude winteravond vertelt Thomas zijn verhaal. Gezellig aan de keukentafel, te midden van zijn drie dochters. Terwijl de jongste haar laatste stukje broccoli opeet, begint het buiten te sneeuwen en start een gesprek dat de hele avond zal duren.

Het begon allemaal aan de andere kant van de oceaan; Thomas is geboren en getogen in Amerika, in Washington DC. “Samen met mijn broertje, zus en mijn ouders vormden we een heel hecht gezin. Mijn moeder is een vrouw met een uitgesproken mening, en mijn vader hield er een strenge opvoeding op na.” Zijn dochters bevestigen lachend dat ze uitgesproken meningen en strenge regels ook in hun opvoeding terugzien. “In 1994 heb ik de moeder van mijn twee oudste dochters ontmoet tijdens een reggae concert. Na twee jaar daten zijn we getrouwd in Washington”, vertelt Thomas. Ze reizen een aantal jaren heen en weer tussen Nederland en Amerika om hun studies af te maken, maar dan besluiten ze om samen te gaan wonen in Amerika. Ook willen ze graag kinderen. “En toen verschenen deze meiden”, zegt Thomas trots.

De reden waarom ze uiteindelijk toch naar Nederland zijn verhuisd is duidelijk: “De scholen in Amerika zijn gewoon zo duur. Toen onze

**ALS IEMAND
JE OOIT
AANSPREEKT
OP RACISME,
PROBEER
JEZELF DAN
NIET METEEN
TE VERDEDIGEN.
NEEM HET AAN
EN DENK ER OP
EEN RUSTIG
MOMENT OVER
NA. ”**

oudste dochter vier jaar was heb ik aan haar moeder gevraagd of ze weer terug wilde naar Nederland, zodat de kinderen hier naar school konden. Dat hebben we gedaan.” Thomas woonde de eerste jaren in Nederland bij zijn schoonouders in Eelde en hij heeft het daar heel goed gehad: “Ik kan me niet herinneren dat we ook maar één keer onenigheid hebben gehad.” In Amerika was hij leraar en voetbalcoach op een *college*, maar eenmaal in Nederland moest hij een carrière-switch maken. “Ze nemen je Amerikaanse diploma niet zomaar over, vandaar dat ik wat anders moest verzinnen.” Zijn jongere broer was een *barber* en zo kwam het dat Thomas ook de wereld van de kappers betrad. De eerste maanden in Nederland leerde Thomas veel over het vak. “Na een niet al te lange tijd heb ik mijn eigen barbershop geopend. Mijn schoonfamilie heeft me geholpen met de inrichting en het papierwerk. Ik kon echt van ze op aan.” Thomas vertelt dat zijn barbershop een

familiegevoel uitdraagt. Hij vond het belangrijk dat het een ontmoetingsplek zou worden waar iedereen zich welkom voelt. En dat is het zeker geworden.

Zijn oudste dochters hebben nog maar enkele herinneringen aan hun leven in Amerika, waaronder de *peanut butter and jelly sandwich*, een broodje dat hun Nederlandse vriendjes maar gek vonden. Thomas ervoer een groter cultuurverschil: “Ik was al vaker in Nederland geweest dus ik wist wel hoe het was, maar toch ook weer niet. Ik had bijvoorbeeld nog nooit van Zwarte Piet gehoord. Daar kreeg ik voor het eerst mee te maken toen een kindje in de bus mij daarvoor uitmaakte.” Thomas en zijn dochters geven verschillende voorbeelden van racisme en hoe je erop kunt reageren, en daar komt het uitgesproken karakter van Thomas z’n moeder weer in terug: “Ik probeer het in de kiem te smoren, en ik spreek mensen

aan op hun gedrag.” Thomas legt uit dat sommige mensen er niet zo goed tegen kunnen als je een racistische opmerking corrigeert, maar als je dat niet doet dan leren mensen niks.

“Discriminatie is heel sluimerend aanwezig in de maatschappij. Om die reden heb ik samen met Iris Engelsman een boek gemaakt over discriminatie in Groningen, genaamd Awareness” vertelt hij. Thomas vindt het belangrijk om bij te dragen aan een meer bewuste maatschappij. Hij zal daarom altijd het gesprek over discriminatie aangaan met iemand. Iets dat hij ook belangrijk vindt om aan zijn dochters mee te geven. Dat wordt duidelijk als Thomas zijn jongste dochter naar bed brengt; nog een uur lang vertellen zijn oudste dochters over dit onderwerp. Hun boodschap is helder: “Als iemand je ooit aanspreekt op racisme, probeer jezelf dan niet meteen te verdedigen. Neem het aan en denk er op een rustig moment over na.”

ZIEN & PRATEN

Floor (41) uit Bedum is een nuchtere Noorderlinge met een open blik op de wereld. Die openheid heeft ze van huis uit meegekregen; haar ouders hebben haar geleerd dat iedereen zichzelf mag zijn en moet kunnen zijn. “Het maakt niet uit met wie je thuiskomt, als je maar gelukkig bent”, zeiden ze. En dat is ze. Samen met de vrouw met wie ze al 20 jaar samen is, waarvan 12 jaar getrouwd, en hun drie kinderen. Als mensen concluderen dat ze lesbisch is, zegt ze: “Nee, ik ben niet ‘lesbisch’, ik ben gewoon Floor.” Ze is niet zo van de hokjes.

Interview door Renske Giljam

Energiek begint ze te vertellen over wat ze doet en wat haar motiveert. Naast haar gezin en haar werk als dierenartsassistente, zet ze zich als vrijwilliger met het project ‘Zien’ vol overtuiging in om het gesprek over seksuele oriëntatie en genderidentiteit op gang te brengen tussen Christelijke jongeren, hun ouders en verschillende geloofsgemeenschappen. Zo wil ze ervoor zorgen dat de kerk een veilige plek is voor iedereen.

Zelf is ze niet gelovig, ze is zelfs atheïstisch opgevoed. “Dat maakt het juist makkelijker om open het gesprek aan te gaan”, zegt ze. “Ik vind het mooi om te zien wat mensen beweegt en hoe ze steun vinden in het geloof. Tegelijkertijd weet ik uit eigen ervaring dat acceptatie van LHBTI-personen binnen geloofsgemeenschappen

**JE HOEFT HET NIET MET
ELKAAR EENS TE ZIJN, MAAR
JE MOET ER WEL OVER KUNNEN
PRATEN. DAT LEVERT SOMS
PITTIGE DISCUSSIES OP, MAAR
MEESTAL WORDEN HET MOOIE,
BOEIENDE GESPREKKEN ”**

niet altijd vanzelfsprekend is.” Haar motivatie om verbinding tot stand te brengen komt voor een groot deel voort uit het verlies van een goede vriend, zo’n 25 jaar geleden. “Deze jongen pleegde zelfmoord nadat zijn strenggelovige vader hem in elkaar sloeg toen hij uit de kast kwam”, deelt Floor. “In 2014 publiceerde ik zijn verhaal, en ik was geschokt over hoeveel mensen zich hierin herkenden. Ik besloot dat zoiets nooit meer zou mogen gebeuren.”

Toch kwam ze niet meteen in actie. Ze zat destijds niet goed in haar vel. In 2019 onderging ze een persoonlijke transformatie die haar meer bracht dan ze van tevoren had gedacht: na een maagverkleining viel ze 70 kilo af. “Het was niet alleen de operatie, maar ook alles wat daaromheen gebeurde”, vertelt Floor. “Er ging een omhulsel weg en mijn eigen ik kwam er weer uit. Ik werd een blijer

en positiever mens. Mensen zeggen wel eens: ‘Wat je geeft, krijg je terug.’ Dat is echt zo. De dag van de operatie voelt daarom eigenlijk als mijn verjaardag; ik heb op die dag mijn leven teruggekregen.”

Met haar herwonnen zelfvertrouwen en energie ontstond er ruimte voor nieuwe dingen. En zo, terwijl de coronacrisis uitbrak en de maatschappij grotendeels tot stilstand kwam, begon voor haar het balletje juist te rollen. Project ‘Zien’ is inmiddels een feit, al is het nu eerst alleen digitaal. De kracht ervan ligt in Floors respectvolle benadering, haar drang naar openheid en de behoefte aan verbinding. Haar volharding om met een eigen visie, maar begripvol en zonder oordeel, het gesprek aan te gaan en eenvoudigweg te vragen naar wat er nodig

is voor verandering en toenadering. “Dat lukt alleen door samen te praten, want zodra je zegt: ‘Jij moet veranderen’ dan gaan de hakken in het zand”, herinnert Floor zich de woorden van een predikant. Ze vervolgt: “Daarom kan het soms ook zo botsen met mensen die een meer activistische houding hebben. Het draait uiteindelijk om de identiteit van de één tegenover de identiteit van de ander. Als zij elkaar beiden verwerpen, dan is verandering niet mogelijk. Je hoeft het niet met elkaar eens te zijn, maar je moet er wel over kunnen praten. Dat levert soms pittige discussies op, maar meestal worden het mooie, boeiende gesprekken. Acceptatie werkt twee kanten op. Uiteindelijk zijn we allemaal mensen en iedereen mag zijn zoals ‘ie is. Dat probeer ik mijn kinderen ook bij te brengen.” Net als haar ouders deden.

JACKY WANG, DIE JONGEN VAN DE CHINEES

**IN DE STROEVE CORONASAMEN-
LEVING WAARIN AFSTAND DE
NORM IS, STEEKT DISCRIMINATIE
GEMAKKELIJK DE KOP OP. WANT
ONBEKEND MAAKT ONBEMIND.
VANDAAR EEN SERIE PORTRETTE
VAN GRONINGERS EN DRENTEN DIE
EEN STAP EXTRA MOETEN DOEN
OM DE WERELD BIJ TE BENEN.**

Deze vraag: Hebben je ouders een restaurant of een cafetaria?

Jacky Wang (26) vindt het een vraag van niks, maar het is een van de meest gestelde vragen aan hem, al zijn hele leven. „Van de miljoenen vragen die je kunt stellen, kiezen zo veel mensen

deze als openingszin. Waarom? Ik vraag toch ook niet aan een Nederlander of hij kaas eet?”

De vraag bevat een vooroordeel, vindt Jacky, de vraag gaat voorbij aan wie hij is, los van zijn Chinese wortels. Overigens – zijn ouders hebben inderdaad een Chinees restaurant, in Warffum. Hong Sheng heet het, vrij vertaald uit het Chinees betekent het zoiets als succes en geluk, zegt Jacky.

Hij woont in Groningen. „Ik ben een Groninger, ik kom graag bij Mr. Mofongo, ik drink cocktails bij Oceans. Groningen is gewoon Stad voor mij. En toch word ik als buitenstaander gezien.”

Hij heeft net zijn studie commerciële economie aan de Hanze-hogeschool afgerond. Hij is op zoek naar een baan, liefst in de horecagroothandel. Met zijn vriendin Jasmijn woont hij samen in de Oosterparkwijk.

Zij is ook Chinees - als meisje van 1

werd ze geadopteerd. Ze groeide met haar zusje op in een Fries gehucht. „We hebben het er wel eens over hoe goed we het hier hebben. Als je werkloos bent, krijg je een uitkering, je hoeft hier niet dakloos te zijn, er zijn voedselbanken. In Nederland kun je altijd ergens terecht.”

Hij wil maar zeggen: Nederland is een groots land waar hij niets op aan te merken heeft. Hij snapt dat zijn ouders drie decennia geleden China verlieten om in Nederland op zoek te gaan naar een betere toekomst. „In China was een gebrek aan kansen, door het communismeverhaal, het ontbreken van een sociaal vang-

net”, verwoordt hij de beweegredenen van zijn ouders. „Ze zijn gelukszoekers”, zegt hij, haast trots.

Het geluk vonden ze, omdat ze elkaar tegen het lijf liepen in dat land waar ze net nieuw waren. Ze streken neer in Baflo, zijn vader werkte bij Chinees restaurant Blauwe Lotus in Groningen. Jacky en zijn broertje werden geboren en ze verhuisden naar Winsum.

„Ik was de Chinees in dat kleine dorp”, zegt Jacky. „Misschien was ik sowieso een buitenbeentje, maar ik denk ook dat het door mijn Chinese uiterlijk kwam dat ik me anders voelde. Er waren in Winsum denk ik vier of vijf Chinese gezinnen. Ik vroeg me af: waarom ben ik niet net als iedereen? Waarom kreeg ik soms naar mijn hoofd dat ik terug moest gaan naar mijn eigen land?”

Hij herinnert zich dat hij liever geen kinderen van school mee naar huis nam, want het rook bij hem thuis altijd naar de Chinese keuken. Hij herinnert zich dat hij Chinese rijstcrackertjes mee kreeg naar school. „Daar zit toch geen hond in?” vroeg een klasgenootje.

Het is een vraag die hij later vaker hoort. Jullie eten toch honden en katten. Jullie Chinezen.

Als kind had hij geen weerwoord, hij wist niet wat hij moest antwoorden. „Ik had geen referentie, behalve die acteur, Jackie Chan, ook een Chinees, ook een Jacky. Maar ik had niks met vechtsport, niks met komedie.”

Deze vraag: „Kun je iets in het Chinees zeggen?”

Jacky begrijpt niet waarom kinderen en volwassenen hem dat keer op keer vragen. „We spreken thuis een dialect dat nauwelijks voorkomt. Wenzhounes heet het.”

Hij vergelijkt deze vraag met de talloze kinderen en volwassen mannen die hem passeren of tegemoetkomen op straat en hem groeten. Ni hao, roepen ze dan. Of konnichi wa, Japans voor hallo.

„Ik vind het denigrerend. Ze kijken om, ze lachen, giechelen. Ik voel me op die momenten een vreemde in het land waar ik geboren ben. Hier in Groningen beginnen mensen standaard in het Engels tegen me te praten. Ze denken vaak dat ik een international ben.”

Intussen weet Jacky wél iets terug te zeggen.

Hij werkt in het restaurant van zijn ouders. Een mevrouw kwam eten bestellen, maar Jacky verstond haar niet goed, omdat ze een mondkapje droeg. De mevrouw zei op verwijtende toon: „Ik spreek gewoon Nederlands tegen je.”

Hij bedenkt zich dan niet en vraagt waaróm ze zoiets zegt.

Dan valt het stil. Dan bedoelde ze het niet zo. Dat is een zwaktebod, vindt Jacky, die liever zou zien dat mensen voor hun fout durven uit te komen.

„Winsum en ook Warffum hebben me gevormd tot wie ik nu ben. In Warffum was ik altijd die jongen van De Chinees”, zegt Jacky. „Bij ons thuis is het gewoonte om vervelende opmerkingen te negeren, maar ik heb me door de jaren heen

juist het omgekeerde aangeleerd. Ik spreek me uit als iets me niet zint. Ik vraag mensen vaak waarom ze zeggen wat ze zeggen. Ik vraag waar het goed voor is. Vaak beginnen mensen te stamelen en leggen ze uit dat het grappig bedoeld is.”

Deze vraag: „Hou je van gokken? Alle Chinezen houden toch van gokken?”

Jacky schiet in de lach als hij het vertelt, omdat hij zich kan voorstellen dat het ongeloofwaardig klinkt dat mensen hem serieus deze vraag stellen. Hij kan nog wel even doorgaan met het opsommen van opmerkingen die hij geregeld hoort. Dat alle Chinezen op elkaar lijken. Dat Chinezen spleetogen zijn. Dat mensen ineens zin krijgen in een loempia, als ze hem zien. Dat kinderen het liedje Hanky Panky Shanghai zingen.

Nou ja, van kinderen kan hij het nog wel hebben, die zijn onwetend, zegt hij. Maar dat kinderen voor de grap bellen met het restaurant van zijn ouders en vragen: „Verkopen jullie ook hond?”, dat gaat hem te ver. „Ze hebben dat ergens gehoord. Van hun ouders ofzo?”

Veel schokkender dan plagerijtjes van kinderen vindt hij de volwassenen die zich vanwege corona uitlaten over de herkomst van het virus. China. „Jullie serveren je eten toch wel coronavrij?”, vragen ze gerust. Mensen hoesten voor de grap als ze hem ontwaren. Toen zijn ouders in januari op familiebezoek waren geweest in China en verkouden terugkeerden in Warffum, belde een van de restaurantbezoekers de huisarts om

te melden dat meneer en mevrouw Wang corona hadden.

Nee, zegt hij, hij voelt zich niet volledig thuis in Nederland.

Ook niet in China. Hij was er tweemaal, maar hij zou er niet kunnen aarden, omdat hij denkt dat hij moeite heeft zich aan te passen aan de taal en de cultuur. Nederland is een veel relaxter land, vindt hij.

Hij fantaseert over later, als hij kinderen heeft. Hij wenst een andere wereld voor hen. Hij liep vorig jaar stage in Almere en daar te zijn vond hij een verademing. „Alle nationaliteiten lopen daar rond. Je wordt niet begroet met ni hao, je bent daar niet de Chinees. Het is een gemengde stad.”

INTERVIEW DOOR MARIJKE BROUWER

Jacky Wang: „Groningen is gewoon Stad voor mij. En toch word ik als buitenstaander gezien.”

INCLUSIE

“Je komt helemaal niet autistisch over.” Het is precies de opmerking die Emile (45) liever niet hoort. Want ‘de autist’ bestaat helemaal niet; de beperking uit zich op veel verschillende manieren. Emile weet nog niet zo lang dat hij autisme heeft. Tuurlijk, er waren wel wat signalen; conflicten die hij had, arbeidscontracten die niet werden verlengd. Maar toch kwam de diagnose pas op zijn 42ste. “En dat is laat, vooral voor een man. Meestal weten mannen op de basisschoolleeftijd al wel wat er scheelt, terwijl de symptomen bij vrouwen vaak langer onopvallend blijven”, vertelt hij.

Interview door Evelien Hofman

Of hij van de diagnose schrok? “Het kwam niet als een verrassing,” zegt Emile, “maar het hielp me wel verder. Nu kon ik hulp krijgen en de nodige handvatten. En werk, want via een speciaal traject van het UWV kreeg ik een administratieve functie bij het Kadaster.” Emile weet inmiddels vrij goed hoe hij met zijn autisme moet omgaan. Wat niet wil zeggen dat het makkelijk is. Opruimen bijvoorbeeld, hij kan zich er maar moeilijk toe zetten. Het is één van de dingen waar hij vrij snel na zijn diagnose hulp bij kreeg, maar na verloop van tijd kwam toch de klad er weer in. Een salontafel vol spullen, dito eettafel en een bergje kleding in de hal leveren het bewijs. Het interpreteren van non-verbale signalen blijft ook een lastige. En dat maakt relaties aangaan ingewikkeld. “Ik ben vrijgezel. Daar mis ik wel het één en ander. Een echte relatie, die heb ik dan ook nog nooit gehad. Mijn vriendinnen

“

**BEGRIJ,
DAT IS HET
SLEUTELWOORD.
EN DAT BEGINT MET
KENNIS.**

”

vertelden me dat ik wel begeleiding kan krijgen bij het maken van contact. Binnenkort heb ik hier een afspraak over met een organisatie, om te kijken welke stappen ik kan zetten.”

Nog een frustrerend onderwerp: de herkeuring voor zijn rijbewijs. Een ‘moetje’, sinds zijn diagnose. Kosten: 300 euro. Sowieso vindt Emile het te zot voor woorden dat hij opeens herkeurd moet worden, en over de manier waarop is hij nog minder te spreken. Dat gebeurt namelijk niet in een auto, maar bij iemand aan het bureau. “Hap snap werk. Dat geeft niet het gevoel dat er diepgaand onderzoek wordt gedaan.” Anderen zullen dan weer niet snappen dat hij zich zó over dingen kan opwinden. Maar anderen zullen wel meer dingen niet snappen. Begrip, dat is het sleutelwoord. En dat begint met kennis.

Emile wil graag bijdragen aan meer begrip voor autisme. Wat hem betreft mogen mensen met deze aandoening wel wat meer in de samenleving worden opgenomen. Dit is één van de redenen waarom hij zich een tijdje geleden heeft aangemeld

als vrijwilliger voor de *Human Library*, een initiatief waarbij je geen boek leest, maar een mens, om zo vooroordelen tegen te gaan. “Ik bezocht *Diversity Day* in Groningen en bij de *Human Library* viel het me op dat er geen ‘boeken’ over autisme waren. Inclusie van mensen met autisme laat te wensen over. Hier wilde ik graag iets aan doen, en zo belandde ik als boek in de *Human Library*.”

De coronacrisis maakt het er voor de actieve Emile niet gemakkelijker op. Werken ging tot aan de coronacrisis prima. Hoewel, misschien iets té goed, want Emile heeft de neiging om door zijn hyperfocus maar door en door te gaan. Niet handig, als je ook diabetespatiënt bent. “Ik vergat tijdig en voldoende pauze te nemen”, vertelt hij. Als hij

wel pauze nam, deed hij dat overigens gewoon gezellig bij zijn collega’s. “Ik hoef me echt niet af te zonderen.” En toen ging de eerste *lockdown* in. Ook Emile moest thuiswerken. “Dat was fysiek en mentaal heel zwaar”, blikt hij terug. Emile wijst naar de volle eettafel, waar het opruimprobleem zich manifesteert. Dat werkt niet lekker nee. En hij had niemand om tegenaan te praten. “De muren kwamen echt op me af. Terug naar kantoor dus, maar ook dat is niet alles. De mensen die er zitten, zitten er elke dag. Het zou leuk zijn als er af en toe iemand is die iets anders vertelt.” Zijn vrienden heeft hij al een tijd niet gezien. Ook zijn werk als ervaringsdeskundige bij het Autismecafé staat stil. En dat was nou juist zo’n heerlijke uitlaatklep: “Het gaf een bepaalde balans tussen werk en privé.”

AMIN NABUTE MOEST HIER ALLES VRAGEN

**IN DE STROEVE CORONASAMEN-
LEVING WAARIN AFSTAND DE
NORM IS, STEEKT DISCRIMINATIE
GEMAKKELIJK DE KOP OP. WANT
ONBEKEND MAAKT ONBEMIND.
VANDAAR EEN SERIE PORTRETTE
VAN GRONINGERS EN DRENTEN DIE
EEN STAP EXTRA MOETEN DOEN
OM DE WERELD BIJ TE BENEN.**

Hoe oud hij is? Nabute moet er even over nadenken. „In Eritrea vieren wij onze verjaardag niet. Alleen het eerste jaar en als je geluk hebt het tweede.”

Hier doet hij het anders. Iedereen mag zijn verjaardag vergeten, maar de derde verjaardag van zijn oudste dochter vierde hij wel. „Ik ben altijd voor de helft in Eritrea. Maar dit is haar land.” Hij leeft in zijn hoofd in twee werelden.

Aan de ene kant bouwt hij in Nederland een leven op, aan de andere is hij altijd bezig met zijn geboorteland en legt hij geld opzij voor als een familielid Eritrea besluit te

ontvluchten. Hoeveel geld dat is, wil hij niet zeggen. Hij vindt het te persoonlijk.

„Wij maken ons zorgen over onze familie. Zij moeten op een gegeven moment ook vluchten.” De weg is gevaarlijk. Militairen kunnen je oppakken

en gevangen zetten, al voor je het land uit bent. Op zee kun je verdrinken. Anderen belanden in de handen van slavenhandelaren. Ze worden verkracht. Daarna vermoord voor hun organen. Met geld kun je er soms voor zorgen dat iemand veilig is, legt hij uit.

„Iedereen doet er wat aan, dat is een soort verplichting.” Nabute doet zijn verhaal in een kantoortje

van zijn werkgever Helios Solutions in Groningen. Van daaruit helpt hij de veelal getraumatiseerde vluchtelingen integreren in Nederland. Het bedrijf geeft onder meer advies over opvoeden in twee culturen. Eritrea is moeilijk te vergelijken met Nederland. Zo heeft lang niet iedereen een koelkast, stromend water of licht. Soms zijn het simpele, haast kinderlijke zaken die hij moet uitleggen.

„Van leren tandenpoetsen tot de waterstand doorgeven. Het leven is hier heel anders dan in Eritrea.”

Eén onderwerp heeft altijd de overhand als zijn landgenoten hem vragen stellen. ‘Waar vind ik werk?’

In 2011 vloog hij vanuit Athene met een vals paspoort naar Nederland. Het was zijn zoveelste poging om Griekenland te verlaten, waar hij anderhalf jaar hutjemutje met dertien mensen in een eenkamerappartement woonde. „In een slaapkamer sliepen vier mensen, de rest lag overal.”

Opeens was dat voorbij. Hij liep Schiphol uit, Amsterdam in. Na drie jaar vluchten kon hij asiel aanvragen.

Voor Nabute was het moeilijk om Griekenland te verlaten. Hij heeft met verschillende valse paspoorten geprobeerd

verder te reizen. Zweden, Finland, Italië; iedere keer mislukte het. Waarom de laatste vlucht van Athene naar Amsterdam wel lukte? „Dat is geluk, je weet niet van tevoren wanneer het zal lukken.”

Ongeveer 10 procent van de asielaanvragen in Nederland in 2018 en 2019 kwam van vluchtelingen uit Eritrea. Respectievelijk zo’n 4000 en 2500 mensen. Inwoners van het land willen weg omdat het er onveilig is, vertelt Nabute. Wie kritiek heeft op het regime, wacht gevangenschap en marteling. Maar volgzame inwoners zijn volgens hem evenmin veilig. De willekeur regeert.

„Je bent er niet van jezelf. Toekomst, dromen, een mening: je kunt het allemaal vergeten.”

Nabute geeft een voorbeeld. Hij haalde zijn staats-examen voor het hoger onderwijs niet. Volgens hem slaagt er van de duizenden examenkandidaten slechts een handjevol.

Ook dat is het regime. De staat bepaalt wie wat doet. Zo moest Nabute bij de geheime dienst werken. Dat wilde hij niet: „Ik deed helemaal niets.”

Hij kreeg het aan de stok met zijn baas en wist: het is een kwestie van tijd voordat ze me ’s nachts uit huis halen en vastzetten. Ogen en oren van de geheime dienst waren

overal; zelfs zijn moeder vertelde hij niet dat hij ging vluchten. „Het was de grootste beslissing die ik ooit nam.” Hij liep 322 kilometer naar Soedan. Vandaar vloog hij naar Saudi-Arabië en Turkije. Smokkelaars verkochten hem er een plek op een opblaasboot. „Die was voor acht mensen gemaakt, we zaten er met 28 op.”

De smokkelaars wezen naar een eilandje in de verte: die kant moesten de vluchtelingen op. Halverwege bleek het bootje te zwaar beladen, alle bagage moest overboord. „Ik had niets meer.”

Nabute huurt nu een appartement in de wijk Selwerd in Groningen. Hij heeft werk. Zijn tweede dochtertje is twee maanden geleden geboren en hij denkt erover te gaan samenwonen met zijn vriendin. Ze komt ook uit Eritrea. Ze leerden elkaar kennen toen een bekende Nabute belde en aan hem vroeg of hij haar wilde laten kennismaken met de stad Groningen. Ze kende er niemand.

De onbekendheid doorbreken is een rode lijn bij veel vluchtelingen, ziet Nabute. Ook bij hemzelf. Aangekomen in Nederland hopte hij van asielzoekerscentrum naar asielzoekerscentrum, vooral in het zuiden van Nederland. Hij moest soms lang wachten op duidelijkheid, de

onwetendheid vond hij stressvol en slopend.

Met zijn vader, die in Groningen woonde, had hij telefonisch contact. Die kon hem soms wat uitleggen.

Nabute lacht. Zo voorkwam zijn vader op het nippertje dat Nabute aftershave opdronk; de etiketten waarom allemaal in het Nederlands. „Ik moest alles vragen.”

Nederland erkent Eritrea als een onveilig land. Daarom kreeg Nabute binnen enkele maanden een verblijfsvergunning en belandde hij via het oude azc in Oude Pekela uiteindelijk in de stad. Makkelijk vond hij het niet. „Niemand begroette mij. Dat vond ik eenzaam.”

Waar in Eritrea en Soedan mensen elkaar op straat toeriepen, werd hij hier geconfronteerd met oordopjes.

Op straat keken mensen verrast op als Nabute iets vroeg. „Ze waren er niet klaar voor om met mij te praten.

Voor mij voelde dat hard. Ik vond het moeilijk, terwijl ik dacht: dit is mijn land, dit land beschermt mij en gaat mij helpen.” Daarom bleef hij vragen. Een lichtpuntje was als zijn vader vrij was van zijn werk. Met hem had hij het dan over politiek of hij keek naar Nederlandse films. „Om gewoon bezig te zijn met Nederland. Hoe lachen de mensen, hoe praten ze?”

Wat vinden ze belangrijk?”

Waar hij naar uitkeek was de donderdagmiddag.

Dan ging hij naar het Taalcafé van Humanitas. „Ik bereidde het altijd erg goed voor. Het was de enige plek waar ik in contact kon komen met mensen. Zij kwamen om met mij te praten. Mannen, vrouwen. Jonge mensen, oude mensen. Zo mooi.” Hij is dankbaar voor die gesprekken, hij leerde er veel en het doorbrak zijn eenzaamheid.

Tijdens zijn inburgering moest hij telkens zelf op zoek naar hoe Nederland werkt, blikt hij terug. Terwijl de taal erg lastig is. Nabute ziet die worsteling terug bij andere vluchtelingen. „Veel jongeren en kinderen hebben daardoor verkeerde informatie.” Zolang zij die maar aan elkaar herhalen, wordt dat vanzelf ‘waarheid’, ziet Nabute. Als voorbeeld noemt hij hoe moeders bemoeienis vrezen van instanties. „Vrouwen denken dat de kinderbescherming hun kind afpakt als zij iets fout doen.” Zij vragen dan niet of laat om hulp. Nabute merkt weleens dat vluchtelingen zich negatief uitlaten over Nederlanders. „Dan zeggen ze dat Nederlanders racistisch zijn. Ik zeg dan dat ze dat helemaal niet kunnen weten, omdat ze die Nederlanders helemaal

niet gesproken hebben, niet kennen.” Volgens hem is het gebrek aan contact tussen verschillende bevolkingsgroepen het probleem.

„Daardoor belanden mensen in een isolement. We moeten meer met elkaar praten.”

En wat nou als mensen wel racistisch zijn en discrimineren? „Dan ga je naar de volgende mensen”, zegt Nabute.

Aan de situatie in Eritrea denkt hij weinig te kunnen veranderen. En hij is te lang weggeweest, zijn leven daar is verdwenen. Voor een derde keer een nieuw leven opbouwen ziet hij niet zitten. „Het is te moeilijk. En als het je goed gaat en je gewend bent aan Nederland, waarom zou je dan teruggaan? Nederland is nu mijn land en dat van mijn dochters.”

De serie ‘Bekend maakt bemind’ maken we samen met het Discriminatie Meldpunt Groningen en CMO STAMM in Drenthe en is een afgeleide van het Groningse project ‘Verhalen van Nu’. Meer informatie over discriminatie of zelf melding maken: www.discriminatie.nl

INTERVIEW DOOR LUUK SPORREL

**Amin Nabute:
„We moeten meer met
elkaar praten.”**

POSITIEF EFFECT

Opeengure winterdag verschijnt in de deuropening het warme ogenpaar van een vrouw: “Hallo, ik ben Afsaneh!” Meteen valt haar fiets op, die in de voortuin staat. De afstand tussen hier en de stad is maar liefst 20 kilometer. “Ja, ik ben komen fietsen. Voor m’n werk als ZZP’er fiets ik soms wel van de stad naar het uiterste puntje van de provincie”, zegt ze nonchalant.

Interview door Anne Pütz

Afsaneh is trotse moeder van twee kinderen. Haar zoon en dochter zijn inmiddels uit huis en afgestudeerd. Samen delen ze een indrukwekkende geschiedenis. Als 33-jarige moeder verliet zij samen met hen Iran, net als haar man dat twee jaar eerder deed. Hij was politiek actief en hij werd bedreigd door het regime. Ze vertelt het alsof het gisteren was, dat haar man van de één op de andere dag spoorloos verdween. Hij belde haar niet, omdat hun telefoonlijn werd afgeluisterd. In plaats daarvan nam hij contact op met de burens, die ‘s avonds plotseling voor haar deur stonden. “Afsaneh,” zeiden ze, “hij heeft ons gebeld, hij komt niet meer naar huis. Ga naar de koelkast want daar ligt een brief voor je.”

**ALS MENSEN
HET EVEN NIET
ZIEN ZITTEN
DAN ZEG IK:
“ALS IK HET
KAN, DAN KAN
JIJ HET OOK.”**

Net als haar man mocht ook zij niemand iets vertellen over haar vertrek, dat ze met het Rode Kruis voorbereidde. Zelfs niet haar geliefde vader Hassan, die zijn dochter vaak liefdevol ‘Avi’ noemde, zijn koosnaam voor haar. Kort na de aankomst in Nederland scheidden Afsaneh en haar man, en moest zij de kinderen alleen opvoeden, iets wat ze vol liefde en toewijding heeft gedaan.

Toen haar vader op sterven lag, stond Afsaneh plotseling voor een groot dilemma. Ze was vastberaden om hem op zijn laatste reis bij te staan. Ze had al een ticket naar Teheran gekocht, maar haar toen nog minderjarige kinderen waren doodsbang dat ze in Iran opgepakt zou worden, en nooit meer terug zou komen. “Uiteindelijk heb ik mijn vader gebeld”, vertelt ze verdrietig. “Ik zei: ‘Papa, ik kom niet. Het lukt me niet meer.’ Hij antwoordde ontzet: ‘Maar... ik wacht op jou!’ Dat waren zijn laatste woorden aan mij, voordat hij overleed.” Ze vervolgt:

“Je vroeg mij wie ik ben. Ik ben iemand die haar verantwoordelijkheden kent. Op dat moment wist ik dat ik de verantwoordelijkheid voor mijn kinderen heb.”

Ook toen haar moeder stierf kon Afsaneh er niet bij zijn. Wat haar vooral ook is bijgebleven van die periode, is dat haar toenmalige werkgever haar het buitengewoon verlof niet wilde toekennen, omdat haar moeder niet in Nederland was overleden. Dit heeft haar gekwetst, maar tegelijkertijd een vuur aangewakkerd om nog meer werk te maken van diversiteit. Bij de pakken neerzitten, dat zit blijkbaar niet in haar aard. Ze legt me uit waarom: “Als je een ongeluk hebt gehad, dan kun je daar op twee manieren tegenaan kijken: óf je kan het niet loslaten en krijgt daar nachtmerries van, óf je denkt: wat mooi dat ik nog leef! Dat laatste, dat doe ik”, zegt ze.

Er volgen vrolijke anekdotes over haar werk als sociaal werker en ZZP’er. Ze vertelt verhalen over

hoe ze hardnekkige taboes over bijvoorbeeld seksualiteit doorbreekt onder migranten, en over hulpbehoevenden die ze ondersteunt door ze de energie te geven om aan de slag te gaan. Mensen die honger lijden, die depressieve klachten hebben of die hartstikke eenzaam zijn. Jong, oud, arm of rijk; bij Afsaneh kan iedereen terecht. Onlangs kwam ze in gesprek met een aantal mensen uit de Groningse Oranjewijk die geen eten op tafel hadden. Hun inkomen lag net boven de inkomensgrens, waardoor ze niet in aanmerking kwamen voor ondersteuning. Haar oplossing lijkt op de bibliotheekkastjes die je wel eens langs de weg ziet staan; een voedselweggeefkast. Samen met buurtbewoners, een anonieme sponsor en tweede-handswinkel ExtraPlus hebben ze het in elkaar gezet. “Juist door bepaalde ervaringen kan ik een positief effect op anderen hebben, want ooit heb ik het ook moeilijk gehad. Toen ik in Nederland aankwam was ik alles kwijt. Mijn baan, mijn huis. En als mensen het even niet zien zitten dan zeg ik: ‘Als ik het kan, dan kan jij het ook.’”

WASSA WASSA

Na een warm ontvangst met thee en taart, vertelt Samuel met een brede lach over hoe hij vanuit Afrikaans gedachtegoed mensen bij elkaar wil brengen. Hoe hij ervoor zorgt dat mensen zich thuis voelen, door ontmoeting en uitwisseling te organiseren. Het zit hem in het bloed, legt hij uit.

Interview door Renske Giljam

“In Guinee is mijn familie van oudsher maatschappelijk betrokken, als adviseur, psycholoog en sjamaan tegelijk.” Vanuit deze erfenis is hij altijd bezig dingen op te zetten, contacten te leggen en mensen met elkaar te verbinden. Dit alles doet hij naast zijn gezin, werk en opleiding. Een waslijst met activiteiten volgt. Zo zette hij met een aantal vrienden ‘Stichting Generations’ op, waarmee hij op vrijwillige basis evenementen organiseert in Groningen en omgeving. Sinds 2013 is er het voetbalfestival ‘Africa Cup Multi’, waarbij de stichting voetbal inzet als middel tot samenkomen en samenwerken. “Ik zie het resultaat na tien jaar dingen organiseren. De voetbalteams en het publiek zijn nu veel meer gemengd. Sinds 2007 ben ik in Groningen. Toen kende ik twee mensen, nu kan ik de hele stad omhelzen!”

Hij vergelijkt Guinee met Nederland: “Kijk, hier mag je wel staken of protesteren. Bijvoorbeeld nu met corona, dan krijg je misschien wel een straf, maar je krijgt eerst een waarschuwing. In Guinee is dat niet zo, daar worden burgers tegen elkaar opgezet, of het leger staat paraat. Het gaat niet vreedzaam, niet humaan, niet gelijkwaardig. Religie is in Guinee meestal geen strijdpunt, vaak gaat het om etniciteit.” Zelf is hij katholiek, maar hij is opgevoed door meerdere moslimfamilies. “De gezinnen waarin ik opgroeide hebben me altijd aangemoedigd om naar de kerk te gaan. In Afrika is het normaal om door meerdere families te worden opgevoed, als je ouders niet voor je kunnen zorgen, of dat je ergens heen wordt gestuurd, gewoon, om het leven ook vanaf die basis te leren.” Al met al is hij meer dan 40 keer verhuisd in zijn leven. Hij haalt zijn schouders

op; het heeft hem geleerd om er samen iets moois van te maken, waar je ook bent.

Op de vraag of hij geconfronteerd wordt met discriminatie reageert hij kalm en respectvol: “Ja, het is me overkomen. Iedereen kan racistisch zijn. Als je iets niet kent, denk je even: ‘Oh, wat is dat?’ De vraag is dan of je daarin blijft hangen, of dat je jezelf afvraagt wat je ervan kunt leren of hoe je ermee kunt omgaan. Soms hebben mensen zelf niet door dat ze discrimineren, of is het moment nog niet rijp voor bewustwording. Als iemand er nog niet aan toe is, dan moet je daar ook zorgvuldig mee omgaan. De vraag is in welke sfeer we het iemand gunnen om zich te ontwikkelen. Het is goed om mensen even de tijd te geven. Om dat te kunnen, moet je zelf geduld hebben en moet je

**DE VRAAG IS IN
WELKE SFEER WE
HET IEMAND
GUNNEN OM ZICH
TE ONTWIKKELEN.
HET IS GOED OM
MENSEN EVEN DE
TIJD TE GEVEN. OM
DAT TE KUNNEN,
MOET JE ZELF
GEDULD HEBBEN EN
MOET JE KUNNEN
OMGAAN MET
TELEURSTELLINGEN.**

kunnen omgaan met teleurstellingen. Ik heb dat geleerd via mijn levensloop, via de mensen die ik ontmoet heb, en ook via voetbal, want elk partijtje wil ik winnen! Ik kan vaak dingen willen, maar de natuur, of het leven, bepaalt toch de richting. Gelukkig zijn er daarbinnen altijd meerdere wegen.”

Deze benadering kenmerkt Samuel en hoe hij naar de wereld kijkt. Negatieve zaken lijken geen vat op hem te krijgen en bijna elke zin eindigt hij positief: “Dat is Afrikaans. ‘Wassa wassa’ zeggen we dan. Dat betekent het doorbreken van dat het leven soms wat tegenvalt. Eerst het proberen op te lossen, dan even omschakelen, en dan is het weer tijd voor een feestje.”

GEEN RAMP

Ergens in de Groningse wijk Beijum, in een speciale woonvorm voor jongeren, woont Timmy. Een vrolijke, ondernemende jongeman van 23 jaar oud. Op het eerste gezicht zie je niks aan Timmy, en als je met 'm in gesprek bent zal die indruk niet snel veranderen. Maar ondanks dat hij prima kan functioneren, werkt zijn brein nét even anders dan dat van de meeste mensen. Timmy heeft namelijk autisme. Dat betekent dat zijn hersenen informatie langzamer verwerken, waardoor hij snel overprikkeld raakt. Maar elke situatie is anders, en inmiddels weet hij heel goed van zichzelf wat hij wel en niet kan.

Interview door Danique Postma

Als hij op school vertelt dat hij autisme heeft, worden er vaak stereotyperende opmerkingen gemaakt: "Oh, je gaat dan vaker flippen?" Waarop Timmy uitlegt dat dit niet het geval is. Dit soort reacties komt hij niet alleen op school tegen: "Het is een bepaald beeld dat mensen hebben en daaruit volgen vaak dezelfde reacties", zegt hij. Bijvoorbeeld die keer dat hij bij een uitzendbureau solliciteerde voor een baantje in de horeca. "Ik vertelde dat ik autisme heb, waarop ze zeiden dat ze niet wisten of de baan dan wel iets voor mij was, zonder te vragen hoe autisme voor *mij* is, en hoe het bij mij werkt."

Tegenwoordig heeft Timmy een nieuwe techniek bij het solliciteren; hij vertelt niet meteen dat hij autisme heeft, maar dat doet hij pas een paar weken later, als hij is aangenomen. "Tijdens mijn stage bij een winkel heb ik het op deze manier aangepakt, waarop de reactie na een paar

weken was dat ze wel iets vermoedden, want ze hadden nog nooit eerder een stagiair gehad die de prijskaartjes zo netjes sorteerde als ik”, vertelt hij. Kort daarna vroeg zijn werkgever wat ze voor hem konden doen, zodat hij zijn werk goed kon uitvoeren. “Het antwoord daarop was niet heel moeilijk,” zegt Timmy, “gewoon doorgaan met wat ze deden.”

Ondanks deze en andere positieve ervaringen vindt hij het soms toch nog lastig om te bepalen of hij wel of niet wil vertellen dat hij autisme heeft. Timmy legt uit: “Ik vind het vervelend dat TV shows een grote bijdrage leveren aan de stereotype beeldvorming over autisme, dat ze dit uitvergroten. Op social media zie ik vaak dat autisme zelfs gebruikt wordt als scheldwoord. Dit doet pijn en ik word er verdrietig van. Het geeft me het gevoel dat autisme iets slechts is, terwijl het gewoon maar een

beperking is; je bent in een paar dingen iets minder goed, soms gaat het wat moeilijker, maar het is geen ramp. Je moet gewoon weten hoe je ermee om moet gaan.”

Zo heeft Timmy ook een heleboel kwaliteiten. Hij is goed in plannen, overzicht houden, het zien van details, hij is super gedisciplineerd als het gaat over een gezonde levensstijl en tot slot zet hij zich graag in voor zijn huisgenoten. Eén van Timmy’s favoriete bezigheden is namelijk activiteiten organiseren, van filmavonden tot sport- en wandelgroepen. “Ik snap heus wel dat het lastig is om als ouder een kind op te voeden dat autisme heeft, het is even wat anders,” besluit Timmy, “maar naarmate het kind ouder wordt en hij of zij steeds beter weet hoe met zichzelf om te gaan, dan wordt het makkelijker en beter. Ik ben niet veel anders dan een ‘gewoon’ mens. Ik ben gewoon Timmy.”

“

**JE BENT IN EEN PAAR DINGEN IETS
MINDER GOED, SOMS GAAT HET WAT
MOEILIJKER, MAAR HET IS GEEN
RAMP. JE MOET GEWOON WETEN HOE
JE ERMEE OM MOET GAAN.**

”

‘IK BEN ANDERS EN WIL GRAAG ANDERS ZIJN’

**IN DE STROEVE CORONASAMEN-
LEVING WAARIN AFSTAND DE
NORM IS, STEEKT DISCRIMINATIE
GEMAKKELIJK DE KOP OP. WANT
ONBEKEND MAAKT ONBEMIND.
VANDAAR EEN SERIE PORTTRETTEN
VAN GRONINGERS EN DRENTEN DIE
EEN STAP EXTRA MOETEN DOEN
OM DE WERELD BIJ TE BENEN.**

Volkszanger Klaas Spekken (60) zingt in het Gronings. De stap van de musicalwereld terug naar zijn geboortegrond vond hij geen kleine. Maar hij had voor hetere vuren gestaan. Hij leerde in de loop van zijn leven dat hij zijn seksuele geaardheid niet meer onder stoelen of banken wilde steken. „Ik ben anders en ik wil graag anders zijn”, zegt hij.

Dat zouden veel meer mensen moeten doen, vindt Klaas.

Tegenwoordig woont hij in Vlagtwedde. In 1960 werd hij geboren in Musselkanaal als tweede in een gezin van vier kinderen. Zijn vader was leidinggevende bij een busmaatschappij en had een hotel.

Op zijn 11de verhuisde hij naar Ter Apel. Sinds die tijd - een halve eeuw - is er niet zo gek veel veranderd: er rust volgens hem nog steeds een taboe op homoseksualiteit. Het is, zegt Klaas, geen gespreksonderwerp. „Ik ken volgens mij niemand uit Vlagtwedde

die openlijk homoseksueel is.”

Daardoor ontstaan leed en identiteitsworstelingen, denkt Klaas.

Zoals hij zelf in zijn jeugd ervoer.

Als kleine jongen houdt hij niet van typische ‘jongensdingen’ als sport.

Voetbal? Eigen goal. Gym?

Vooraf interessant in de kleedkamer. De andere jongens zien het

weleens als hij kijkt. „Flikker”, schelden ze. Over zijn seksuele voorkeur praten ze thuis niet. Klaas is een man, dus valt hij op vrouwen en houdt hij van mannenhobby’s. Die redenatie.

Zijn vader heeft het er lastig mee. Het lukt hem nauwelijks contact te maken met Klaas, terwijl dat wel lukt met zijn andere zoon, die hij als zijn ‘echte zoon’ ziet. Klaas doet héél erg zijn best om aan de wensen van zijn vader te voldoen. Kleedt zich keurig, doet op school zijn best en vooral: loopt niet uit de pas. Het heeft amper effect: tussen hem en zijn vader blijft het behelpen. Dat zit hem zijn hele jeugd dwars.

Zingen en ook dansen, dat is waar hij zijn ei in kwijt kan. Klaas merkt dat hij er goed in is, vooral in zingen. Als hij zijn eerste krantenwijkje krijgt, noemt de buurt hem al snel ‘de zingende krantenjongen’. Het is zijn eerste fame. Erkenning. Aandacht. Acceptatie. Ook van meisjes: ze dansen graag met hem.

Klaas wil naar het conservatorium om nog beter te leren zingen, een ster te worden. Want als hij maar goed kan zingen, accepteren mensen hem en wat hij leuk vindt. Zijn vader steekt daar een stokje voor met de woorden: „Het conservatorium is niet voor ons soort mensen. Leer eerst maar een vak, dan zien we wel verder.”

Het is pas sinds kort dat Klaas zijn jeugd goed kan plaats. Hij las het boek Confettiregen van Splinter Chabot, die daarin schrijft over zijn homoseksualiteit. Klaas herkent zich in Chabots relaas. Hoe Chabot, die van glimmende dingen houdt, op een dag op school komt met een oorbel in en wordt uitgelachen. „Dat was voor hem de eerste keer dat hij merkte dat je niet wordt geaccepteerd als je anders bent.”

Klaas: „Ik was altijd onbewust aan het compenseren.” Door toch thuis te komen met vriendinnetjes, bijvoorbeeld, en de beste van de klas te zijn. „Om maar het gevoel te krijgen dat je gezien en geaccepteerd wordt.” Hij ziet dat ook bij veel homo’s die hij later ontmoette. „Dat wordt eigenlijk een soort onderdeel van je identiteit. Je bent altijd bezig met beter worden dan een ander.”

Dat streven leidde ook tot mooie dingen, denkt hij: als hij niet altijd het beste uit zichzelf had gehaald, was hij nooit

naar het conservatorium gegaan en had hij niet aan tal van musicals meegedaan. „Dat zijn dingen waar ik trots op ben en waar ik hard voor heb moeten werken.”

Klaas herinnert zich goed het moment waarop hij uit zijn geboortestreek vertrok. Vanuit zijn zolderraampje keek hij uit over Ter Apel. Hij had net naar zijn favoriete tv-programma Toppop gekeken. Hij zong voor een onzichtbaar publiek zijn versie van een liedje dat hij net gehoord had. „Volgens mij ben ik echt heel goed”, dacht hij stiekem. „Gaat mijn talent hier in Ter Apel niet verloren? Wat doe ik hier nog?”

Klaas was 17 toen hij besloot te vertrekken. Hij stapte op de trein naar Den Helder om in de zorg te werken. Zijn vader bracht hem naar het station en drukte hem de hand, zoals hij dat de jaren erna stevast zou doen. Het duurde niet lang voordat Klaas in Noord-Holland een nieuwe vriendengroep had. Hij zag hoe zij gingen samenwonen. Hij hunkerde er zelf ook naar, maar wilde niet toegeven aan zijn homoseksualiteit.

Hij ontmoette een vrouw met wie hij vier jaar samenwoonde. „Dan kwam ik thuis en stond er een fles wijn op tafel. ‘Oh shit, ik moet vanavond weer’, dacht ik.” Zij was smoorverliefd, had het over kinderen krijgen. „Ik vond het vreselijk, maar op een gegeven moment moest ik zeggen dat ik jongens leuker vond.” Hij was 27.

Hij treinde naar huis, vol zenuwen. Hoe zouden zijn ouders reageren? Het hele weekend hikte hij ertegenaan. Pas op zondagavond, toen ze voor de buis zaten, kwam het hoge woord eruit. „Ach kind, dat wist ik toch allang”, zei zijn moeder.

Vader stond op, pakte de riem van de hond: „Mijn kinderen kunnen ook nooit eens normaal doen.” Met die woorden trok hij de deur achter zich dicht. Een halfjaar lang gaf hij Klaas geen hand meer. „Het was toch een soort schande.”

Terug in Noord-Holland werd hij met open armen ontvangen in het COC, de club voor homoseksuelen. Daar ontfermde een barman zich over hem, praatte met hem en liet hem kennismaken met de gayscene. Het duurde niet lang of Klaas had zijn eerste vriend, daarna volgden er meer. Eindelijk kon hij leven zoals hij wilde, goede dingen kwamen op zijn pad. Hij werd ‘gescout’ door een zanglerares toen hij op straat stond te zingen: „Je hebt een prachtige stem”, zei ze, „maar je gebruikt ’m helemaal verkeerd.” Hij volgde aan het conservatorium de zangopleiding en rolde de muziek- en musical-wereld in. Daar was Klaas succesvol. Hij werkte vaak zes dagen in de week, soms zeven als hij ook zangles gaf. Stond op de planken in Carré en draaide mee met de beste zangers van Nederland. De competitie vond hij hard.

Thuis legde hij de problemen bij. Toen collega’s van zijn vader lachten om de geaardheid van Klaas, nam zijn vader het voor hem op. Nadat hij de voorstelling Annie, the musical 344 keer had opgevoerd, begon hij te twijfelen. Hij miste de spanning van alleen op het podium staan, dat het om zijn prestatie ging, om hem. „Waarom zing ik eigenlijk nooit in het Gronings?” vroeg hij zich af op zijn 40ste.

Hij probeerde het. Uitverkochte theaters en een lange disco-grafie waren het resultaat. „Mijn vader hield alles bij, hoe vaak ik

Klaas Spekken: „Je mag niet uit de pas lopen.”

optrad en op RTV Noord te horen was. Als ik optrad, zag ik hem vaak in het publiek zitten, altijd met een traan.”

Hij heeft als kind nooit een blanco vel kunnen zijn dat hij zelf inkleurde: de kaders waren al gezet toen hij werd geboren, legt hij uit. Dat is volgens hem nu bij veel mensen nog het geval. Bij ouders die bepaalde verwachtingen van hun kinderen hebben. En ook bij kinderen zelf, die denken dat zij moeten zijn zoals hun ouders. Er is te weinig aandacht voor mensen die anders zijn. Ze mogen bovendien niet opvallen, zegt Klaas.

„Je mag niet uit de pas lopen. De ergste vorm van discriminatie voor iedereen die anders is, is dat je het er niet openlijk over kunt hebben.”

De serie ‘Bekend maakt bemind’ maken we samen met het Discriminatie Meldpunt Groningen en CMO STAMM in Drenthe en is een afgeleide van het Groningse project ‘Verhalen van Nu’. Meer informatie over discriminatie of zelf melding maken: www.discriminatie.nl

INTERVIEW DOOR LUUK SPORREL

NIET THUIS

Daar zit je dan. Alleen. In een huis dat niet als het jouwe voelt. De invalide Gerry uit Appingedam moest noodgedwongen verhuizen vanwege aardbevingsschade aan het huis waar hij meer dan dertig jaar samenwoonde, en waar hij zijn kinderen zag opgroeien. Nog voordat hij met zijn vrouw in de nieuwe woning kon trekken, overleed ze. Rouwen? Daar heeft hij de kans nog helemaal niet voor gehad.

Interview door Evelien Hofman

Gerry is het type van 'op de barricades'. Het kan hem niet schelen wat mensen van hem vinden. Hij voerde actie tegen de gaswinning, beplakte zijn auto met proteststickers en bezette gaswinningslocaties. Een taaie, die Gerry. Maar als het over zijn vrouw gaat, dan breekt hij. "Mijn alles was ze. En wat maakten we veel mee met z'n tweeën; kanker, meerdere malen. Even nog leek het erop dat de behandelingen succesvol waren. Maar uiteindelijk kwamen de keiharde woorden van de arts: "Vanaf dit moment mogen jullie niet meer in jaren denken, enkel nog in maanden." Niet lang daarna stierf ze in het huis wat toen nog hun thuis was.

“

**IK HEB M'N VROUW
BELOOFD OM DOOR
TE GAAN, EN BELOFTE
MAAKT SCHULD. IK
HOU ZIELSVEEL VAN
MIJN KINDEREN EN
KLEINKINDEREN, DUS
ZET IK DOOR. ”**

Zoals zoveel huizen in de provincie zat ook de woning van Gerry en zijn vrouw vol scheuren. Sloop was de enige optie volgens de woningcorporatie, dus kregen ze noodgedwongen een huis toegewezen. Dat is voor niemand in zo'n situatie makkelijk, maar als je zelf invalide bent en je vrouw ernstig ziek is, vind dan maar eens een nieuwe plek waar je je thuis voelt, en die ook aan je extra eisen voldoet. “Tijdens een bewoners-bijeenkomst is ons verteld wat er zou gaan gebeuren. We zouden door huurgarantie hetzelfde bedrag aan huur blijven betalen, en we zouden hulp krijgen bij de verhuizing”, vertelt Gerry. Dat laatste was voor Gerry heel belangrijk, want door een ongeval heeft hij moeite met lopen, lang staan en zitten. Kortom: de motoriek om in beweging te blijven is moeilijk. “Ze zouden rekening houden

met onze situatie, maar die beloftes zijn ze niet nagekomen. Er werd zorgvuldigheid beloofd, maar in de praktijk werkt het niet zo. Maatwerk leveren lijkt niet mogelijk, want steeds poppen er onmogelijkheden op en overal moet je zelf achteraan. En als je niet tekent voor de woning? Dan gaat de woning naar een ander of je moet dan twee keer verhuizen.”

Het duurde even, maar het lukte; hij kreeg een gloednieuwe, levensloopbestendige woning. Toch baalt Gerry, en dat is zacht uitgedrukt. Vol vuur vertelt hij wat er allemaal aan het huis mankeert. Hij kan bijvoorbeeld niet met de scooter bij de achterdeur komen omdat het pad te smal is. De woningcorporatie wilde de benodigde 12 extra tegels helaas niet plaatsen. Hij zou in de schuur graag elektriciteit voor de frituurpan willen, want de kleinkinderen komen nog wel eens een patatje eten bij opa. De traplift die hij nodig heeft om boven te komen, ontbrak aanvankelijk. Er ontstonden ook

hier scheuren in de muren, er waren maar liefst drie explosies in de meterkast en het water uit de badkamer stroomt naar de slaapkamer. En dan heeft Gerry ook nog een conflict met de woningcorporatie over de hoogte van de huur, want van de beloofde huurgarantie blijkt geen sprake te zijn. “Het voelt als een stap achteruit, omdat alle noodzakelijke aanpassingen niet geregeld waren”, zegt hij. “En dan zit je hier alleen, dan moet je verder.”

Gerry wordt stil en zegt dat het moeilijk is. Moeilijk, omdat hij het gevoel heeft dat hij niet serieus wordt genomen. De lol is er wel af voor hem. Hij mist zijn vrouw intens: “Ik ben liever vandaag weg dan morgen. Maar ik heb m'n vrouw beloofd om door te gaan, en belofte maakt schuld. Ik hou zielsveel van mijn kinderen en kleinkinderen, dus zet ik door.” In een huis dat niet als thuis voelt, en waar het rouwen nog moet beginnen.

AKELIG JEZELF ZIJN

A

Het woord 'verbinding' lijkt de rode draad in het verhaal van Patrick (40). Patrick zoekt verbinding, Patrick maakt verbinding. Met iedereen. Maar dat is weleens anders geweest. Zoals vier jaar geleden, toen hij zijn baan in een verfspeciaalzaak kwijtraakte.

Interview door Dietje Aukema

"Ik deed alles in die zaak. Ik was vaak acht tot negen uur op de been, zonder pauze. Ik deed de administratie, de verkoop... Ik voelde me enorm verantwoordelijk, maar ik kreeg geen waardering voor mijn inzet. Ik raakte gedemotiveerd en voelde me gekleineerd door de baas die nare opmerkingen maakte over mijn uiterlijk. Ik heb een fors postuur, en destijds had ik lang haar, waardoor ik volgens hem klanten afstootte. Dat heeft me enorm geraakt." Door het vele staan en de lange dagen kreeg Patrick last van zijn voeten daardoor moest hij ook zijn geliefde judosport opgeven. Door alle omstandigheden kreeg Patrick een burn-out, hij raakte zijn baan kwijt en, voor z'n gevoel, ook zichzelf.

“

**IK HEB
GEMERKT DAT
ER MENSEN
ZIJN DIE
ENERGIE
NEMEN, EN
MENSEN DIE
HET GEVEN. IK
KAN DAT NU
BETER
FILTEREN**

”

Een tijd later maakte hij in dorpshuis ‘De Binding’ kennis met de coördinator van het Taalhuis. Hij nodigde Patrick uit: “Kom erbij!” Dat liet Patrick zich geen twee keer zeggen en hij begon als vrijwilliger met het geven van reken- en computerles aan bewoners die daar wel wat hulp bij konden gebruiken. Al snel begonnen mensen hem ook voor andere dingen te vragen; een formulier invullen, een hekje timmeren... “Ik merkte dat ik weer bezig was om alles te doen, net als vroeger. Ik moest even op de rem trappen en af en toe ‘nee’ zeggen, ook al ligt dat niet in mijn aard.”

Patrick solliciteert veel om weer een inkomen te krijgen, maar hij wordt nauwelijks uitgenodigd voor gesprekken. Hij vermoedt dat zijn forse verschijning daarin een rol speelt, maar ook het feit dat hij in Oude Pekela woont. “Er bestaan helaas veel vooroordelen over Oude Pekela. Er staan filmpjes op

YouTube waarin inwoners op een lacherige manier heel negatief worden weggezet. Toen ik mijn huidige woning ging bezichtigen, waarschuwden sommige mensen me: ‘Weet je dat wel zeker? Daar woont vreemd volk.’ Maar het tegendeel is waar. Ik ben hier en daar gaan aanbellen en ik trof alleen maar vriendelijke mensen aan die elkaar graag willen helpen.” Soms heeft Patrick nog de neiging om zich terug te trekken, maar dat duurt niet lang: “Laatst hoorde ik een paar huizen verderop muziek. Ik ben naar de buurman toegelopen en zei: ‘Ik voel me wat eenzaam, mag ik er even bij komen zitten?’ ‘Natuurlijk’, zei de buurman. Toen hebben we samen genoten van de muziek”, vertelt Patrick. Patrick ziet de toekomst weer met vertrouwen tegemoet: “Vier jaar geleden ben ik dingen kwijtgeraakt, maar achteraf heb ik veel gewonnen. Het is een tijd van bezinning geweest. Ik heb gemerkt dat

er mensen zijn die energie nemen, en mensen die het geven. Ik kan dat nu beter filteren. De omgang met goede en lieve mensen in mijn omgeving heeft me veel gebracht; het heeft me geholpen om mezelf te accepteren zoals ik ben. Ik durf nu te zeggen dat ik ‘akelig’ mezelf ben, en dat is goed.” Dan onderbreekt Patrick zichzelf: “Weet je, eigenlijk gaat het om liefde. Liefde van je ouders, van jezelf, van je omgeving. Liefde is altijd het goede antwoord.”

Voordat het gesprek afloopt omdat hij naar de buurvrouw moet die oppas nodig heeft, vraag ik hem nog naar zijn bijzondere achternaam: “Die naam komt van een vluchteling van wie de afkomst niet helemaal te achterhalen is. Maar weet je wat grappig is? De naam dook in 1725 voor het eerst op in... je gelooft het niet: Oude Pekela!”

DIERBAAR

“Ik ben wel eens gediscrimineerd, maar de mening van vreemden doet me niet zoveel. Ik vind het veel belangrijker hoe mijn familie over me denkt.” Precious vertelt dat ze vanwege haar eigen lastige gezinsleven van vroeger haar drie kinderen al haar liefde en warmte wil geven, zodat het ze hierin aan niks zal ontbreken. Ze is ontzettend trots op ze: “Ik heb geen goud of zilver, maar ik heb mijn kinderen; zij zijn me veel meer waard. De trots die ik voor ze voel geeft me kracht.”

Interview door Sarah van Empel & Luite Oosting

Precious is geboren in Nigeria. Als 12-jarig meisje is ze samen met haar moeder naar Nederland gevlucht. Eerst verbleven ze samen een tijdje in een asielzoekerscentrum, maar nadat haar moeder terugging naar Nigeria kwam Precious in Alkmaar in verschillende pleeggezinnen terecht. Ze werd er goed opgevangen, en ze kreeg er veel liefde. Ook kon Precious naar school. Dat was in Nigeria wel anders; daar was ze ook wel naar school geweest, maar alleen als er geld voor was. Het ene jaar wel, het andere jaar niet. Precious verhuisde diverse keren. Voor haar Alkmaarse pleegouders en haar omgeving was ze een lastig kind, vindt ze zelf. Ze had veel te verwerken; moeilijke herinneringen aan haar jeugd in Nigeria.

Ze raakte verwickeld in een lastige relatie. Uit deze relatie werd haar oudste zoon geboren, waar ze heel dankbaar voor is. In 2007 is Precious samen met haar zoontje verhuisd naar Groningen, waar ze een tijdje in de vrouwenopvang hebben gewoond. Daarna ging ze zelfstandig wonen, en heeft ze uit een andere relatie nog twee kinderen gekregen. Precious heeft een heel goede band met haar kinderen, ze ziet zichzelf als een vader- en moederfiguur in één, maar ze gunt het haar kinderen ook om regelmatig hun vader te ontmoeten. “Juist omdat ik zelf vroeger vaak in het diepe werd gegooid, wil ik nu mijn kinderen steunen, en stimuleren bij het maken van keuzes”, vertelt ze.

Precious is ondanks haar heftige verleden uitgegroeid tot een sterke vrouw en lieve moeder

die veel te bieden heeft. Ze haalde in 2016 haar diploma voor de opleiding tot kok. Met dit diploma op zak heeft ze zich verder ontwikkeld in dit vakgebied. Doordeweeks werkt ze voor een organisatie als ZZP’er. Daarnaast heeft ze haar eigen bedrijf opgezet waar ze zich in het weekend mee bezighoudt. Met haar Precious Taste – African Soulfood catering verkoopt ze heerlijke zelf-gemaakte Nigeriaanse afhaalmaaltijden. Om haar bedrijf verder te ontplooien volgt ze nu de opleiding Sociale Hygiëne. Het Taalhuis in Groningen helpt Precious bij het beter leren lezen. “Ik kan niet goed lezen, maar ik ben wel slim!” Dit bewijst Precious dubbel en dwars. Helaas moet ze door corona tijdelijk met haar activiteiten stoppen. Ook al is Precious hierdoor minder onder de mensen, ze voelt zich niet eenzaam. Ze woont samen met haar drie kinderen en het is nooit saai met ze.

“

**IK HEB GEEN GOUD OF ZILVER,
MAAR IK HEB MIJN KINDEREN;
ZIJ ZIJN ME VEEL MEER WAARD. DE
TROTS DIE IK VOOR MIJN KINDEREN
VOEL GEEFT ME KRACHT.**

”

MUIS, BEEN, HUIS

H

Henk en Henk leerden elkaar jaren geleden kennen tijdens hun werk voor de gemeente en sindsdien zijn ze goede vrienden. Ze trokken naar elkaar toe omdat ze veel dingen gemeen hebben; ze komen allebei uit het noorden, ze zijn allebei dierenliefhebbers en misschien wel het voornaamste: ze waren ten tijde van hun ontmoeting allebei laaggeletterd.

Interview door Sarah van Empel en Luite Oosting

Tegenwoordig is het niet meer dan normaal om goed te kunnen lezen en schrijven, en om tot je achttiende naar school te gaan. Dit lag in hun tijd wel anders: “Toen mocht je vanaf je twaalfde beginnen met werken, je geld haalde je zelf op bij de bank, en aan de buschauffeur kon je vertellen waar je naartoe wilde”, blikken Henk en Henk terug. Langzaam maar zeker begon de tijd ze in te halen en werd de maatschappij steeds veeleisender. Lang konden Henk en Henk hun laaggeletterdheid verbloemen door opmerkingen als: “Ik heb mijn bril niet bij me, kun jij het even voor me opschrijven?” Deze strategie werkte dan wel richting de buitenwereld, maar thuis stapelden de ongeopende brieven zich op. Henk Bijholt kon ze niet lezen. En zelfs al zou er hulp zijn geweest bij het lezen van brieven, dan nog ging de geletterde wereld door met innoveren: “Alles is nu digitaal, je hebt geen keus”, zegt hij.

**WIJZIGINGEN DIE
DOOR HET OPENBAAR
VERVOER WORDEN
AANGEKONDIGD
KRIJG JE ALLEEN
MEE ALS JE DIE KUNT
LEZEN.**

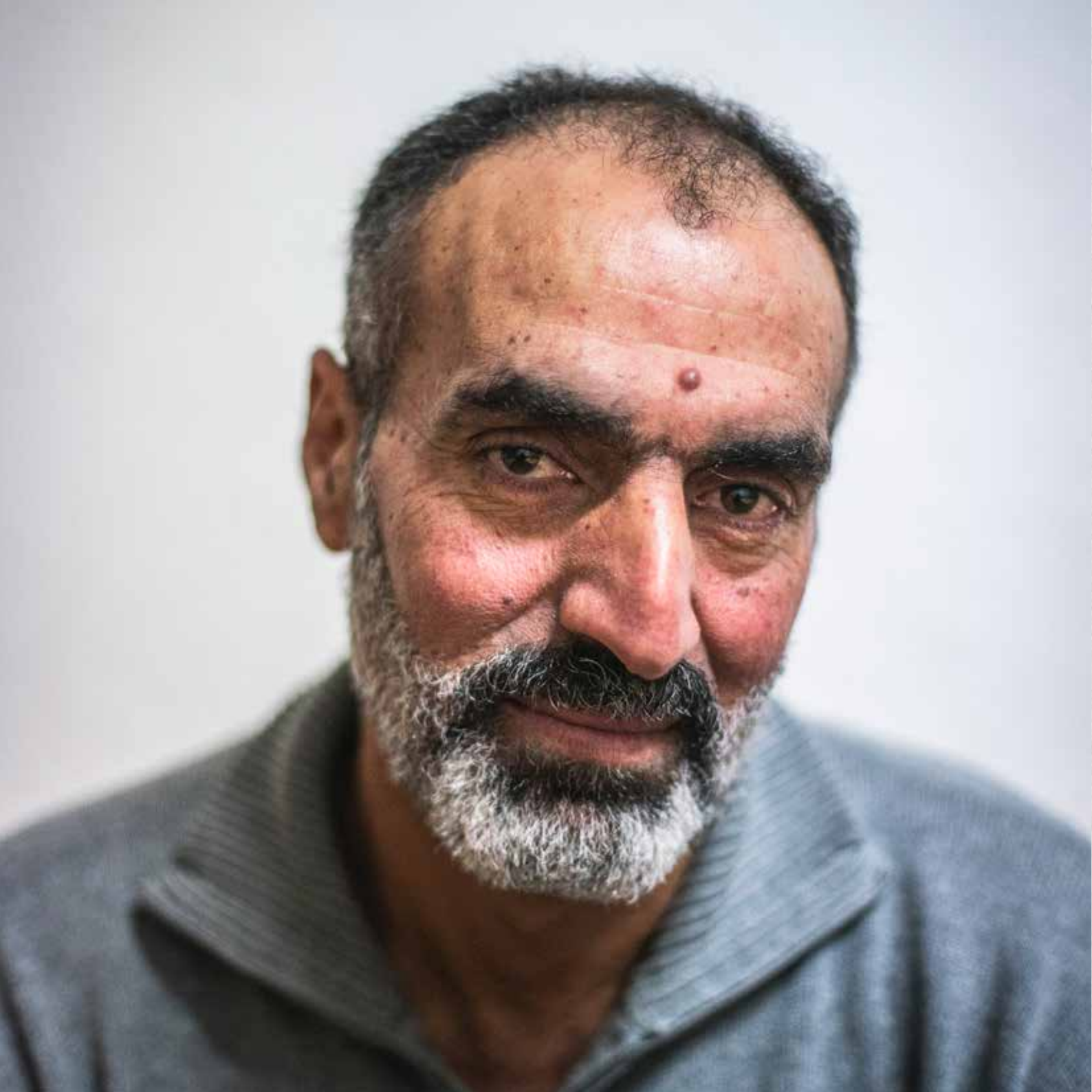
We staan niet vaak stil bij wat de gevolgen kunnen zijn voor iemand die de geschreven taal niet begrijpt. “Laaggeletterdheid zorgt er bijvoorbeeld voor dat je niet zelfstandig naar een onbekende plaats kunt”, geeft Henk Bruinink aan. “Wijzigingen die door het openbaar vervoer worden aangekondigd krijg je alleen mee als je die kunt lezen. Dit geldt ook voor straatnamen, en het bord dat je naar het museum wijst als je er bijna bent. Kijk, met de auto kun je nu overal heen. Maar in het begin wist ik nooit waar ik langs moest, dus bleef ik maar in één omgeving zitten, die kende ik helemaal.”

Omdat Henk Bijholt op een gegeven moment zijn papierwerk door het Taalhuis liet afhandelen, was hij daar bekend. Een medewerker van het Taalhuis vertelde hem over een project dat ze wilden starten om de taalvaardigheid van laaggeletterden te verbeteren. Hij nodigde Henk uit om hieraan mee te doen. Zowel Henk Bijholt als Henk

Bruinink regelden met hun baas dat ze één dag per week naar het Taalhuis konden. Daar startten ze met de basis: muis, been, huis. Door hun goede inzet gingen ze met sprongen vooruit, en tot op de dag van vandaag blijven ze zich ontwikkelen. Dit resulteerde erin dat ze de meeste zaken, waarvoor ze moeten kunnen lezen, zelfstandig uit kunnen voeren. Internetbankieren bijvoorbeeld, maar ook actief zijn op Facebook en Marktplaats. Ook kunnen ze nu zonder hulp op reis, waardoor ze van meer vrijheid kunnen genieten.

Het leren lezen en schrijven heeft ook een grote sociale impact. Eerder werd Henk Bruinink op

zijn werk nauwelijks serieus genomen, maar wanneer hij nu opmerkingen heeft is hij al dubbel en dwars ingelezen, waardoor er beter naar hem geluisterd wordt. Hierdoor merkt hij dat hij meer gerespecteerd wordt. Ook ervaren ze nu minder discriminatie in hun privéleven, zoals van een buurvrouw die ooit zei: “Nu zijn ze niet meer dom, want nu kunnen ze wél lezen.” Henk en Henk vinden het belangrijk om continu bezig te zijn met de lesstof: “Nu met corona pak je het weer moeilijker op, maar je moet toch bezig blijven.” Inmiddels zijn Henk en Henk zo enthousiast geraakt dat ze anderen daarmee inspireren om ook te gaan leren lezen en schrijven.

AHMAD ALMSHAAL, IMKER ZONDER BIJEN

Dat hij allergisch is voor bijen en na een steek direct naar het ziekenhuis moet, heeft Amhad Almshaal (53) altijd voor lief genomen. Hij is gek op bijen. Die liefde is niet verdwenen, ook niet nadat hij vluchtte uit het Syrische stadje Quneitra, zijn thuis. Waar hij imker was van enorme bijenkoloniën te midden van olijf-

bomen. Hij weet dat er, acht jaar na zijn vlucht, weinig rest van de boomgaard en de bijenvolken.

„Ik heb nu vijf kasten bij een dierenboerderij in Hoogezand”, vertelt Almshaal. Het is klein bier in vergelijking met zijn oude koloniën. „Ik had 150 kasten, die drie tot vier ton honing per jaar opleverden”, zegt hij. Via een foto op zijn telefoon laat hij zien hoe het was. Een vrachtauto, volgeladen met plastic bijenkasten,

**IN DE STROEVE CORONASAMEN-
LEVING WAARIN AFSTAND DE
NORM IS, STEEKT DISCRIMINATIE
GEMAKKELIJK DE KOP OP. WANT
ONBEKEND MAAKT ONBEMIND.
VANDAAR EEN SERIE PORTRETTEN
VAN GRONINGERS EN DRENTEN DIE
EEN STAP EXTRA MOETEN DOEN
OM DE WERELD BIJ TE BENEN.**

staat op een bergweggetje. In het beige dal op de achtergrond ligt zijn geboortestad. Niet alleen had hij daar plek om te imkeren, hij had er zijn eigen huis.

Nu woont hij in een rijtjeswoning in Hoogezand. Een enorme hoekbank vult er drie muren. Zijn vrouw en twee dochters vullen zijn verhaal

nu en dan aan of helpen hem vertalen.

Almshaal spreekt Nederlands, maar soms heeft hij hulp nodig met het vinden van de juiste woorden.

De televisie die het nieuws uit de Arabische wereld vertelt, is net uitgeschakeld.

Almshaal volgt het nieuws nog dagelijks. Sinds de Arabische Lente tot een oorlog leidde, is vrijwel alles kapot geschoten in zijn

vaderland. Er is geen diesel, geen oogst. Eten is schaars, de prijzen zijn hoog. „Vroeger was 1 dollar 74 lira waard. Nu is dat 3000 lira. Alles is duurder geworden, maar het salaris is hetzelfde.”

Almshaal heeft maar één woord voor de teloorgang van zijn thuisland: ‘vervelend’.

In 2012 bereikte de oorlog Quneitra. Almshaal doet alsof hij een machinegeweer afvuurt in de lucht: „Terroristen”, zegt hij.

Zijn zoon werd opgepakt door de geheime politie. Iemand met dezelfde naam had tegen het Syrische regime geschopt. „Ik heb 2000 dollar betaald om hem vrij te krijgen.”

Daarop besloot het gezin te vluchten.

Via Damascus naar Libanon en Istanboel. Daar was het geld van de familie op. In de Turkse hoofdstad ging het hele gezin, op de jongste die 7 was na, aan het werk in de bouw of een naaiatelier. Toen er genoeg geld was voor een overtocht, vertrok de vrouw van Almshaal met een bootje naar Griekenland. Hij kijkt haar trots aan: „In 49 dagen liep en lifte ze naar Nederland.”

Ze kwam aan in de eerste maand van 2015. Via een gezinshereniging konden de andere gezinsleden in juni van datzelfde jaar met het gespaarde geld overvliegen.

„Het is hier heel anders, dat maakt het moeilijk”, zegt Almshaal. „Alles moest opnieuw.”

Niet alleen verschilt de taal enorm van zijn moedertaal. Met grote verbazing merkte hij hoe het ’s zomers in Nederland pas ’s avonds laat donker wordt. In Syrië is het nooit om 11 uur

donker. „Het is dan midden in de nacht.” En in Nederland zijn regels. Zoveel regels.

Almshaal heeft nooit gestudeerd. Tenminste, niet zoals dat gebruikelijk is in Nederland, met studiekeuzes, schoolbanken en uiteindelijk een diploma.

„Het gaat anders. Je kijkt bij de koeien, je kijkt bij de bouw en de bijen. Je gaat aan het werk op de plek waar je het het leukste vindt.”

Bijenhouden leerde hij in de praktijk, bij andere imkers. Zoals zij het de afgelopen eeuwen van generatie op generatie hebben overgedragen.

„Wij hielpen elkaar en leerden van elkaar.” In de beginjaren werkte hij bij als klusser, tot hij stapje voor stapje voldoende verdiende met zijn bijen.

Zo is hij handig met gereedschap én hij heeft bergen kennis over bijen vergaard. „Ik zie wanneer ze ziek zijn en weet welke medicijnen ze nodig hebben. Ik zorg ervoor dat ze de winter goed doorkomen. Hier in Nederland?

Imkers doen te weinig tussen de herfst en de lente.” In die periode is de bijensterfte in Nederland veel te hoog, vindt hij.

Ahmad Almshaal: „Ik vind bijen leuk. Niet gips.”

Het plan was in Nederland opnieuw te beginnen met een professionele bijenhouderij. „Dat is niet gelukt. Je moet grond hebben en dat heb ik niet.” Wel rondde hij met succes een cursus tot bestuivingsimker af. De kasten die hij nu heeft, ziet hij als hobby.

Zijn geld verdient hij met ‘plan B’: klussen. Stukadoren, tegels zetten, wc’s en badkamers bouwen. „Ik kan alles”, zegt hij. Op Werkspot.nl, een vacaturesite, staan lovende beoordelingen over hem. Een kleine greep: „Hij was erg prettig in de omgang en altijd netjes op tijd.” „Hij is een harde werker, stopt niet voordat de klus geklaard is en denkt altijd mee.” „Een aardige man die zijn werk goed doet.”

Nee, hij wil niet werken voor een aannemer, daar heeft hij slechte ervaringen mee. „Ik heb drie maanden stage gelopen, onbetaald. Ze vonden dat ik helemaal niets goed kon doen.”

De ramadan viel tijdens zijn stage.

Voor moslims is het een periode van vasten tussen zonsopgang en zonsondergang.

Zijn collega’s verklaarden hem voor gek en maakten grappen over zijn niet-eten en -drinken.

Almshaal kon er niet om lachen. Hij deed zijn werk secuur en zo goed mogelijk, zegt hij. Hij vraagt zich af: waarom werd hij zo behandeld? Hij zegt dat het hem heeft gekrenkt, als persoon en als gelovige.

‘Ik kan prima mijn eigen werk doen’, zegt hij. Daarom begon hij zijn eigen bedrijf. Zijn familie helpt hem met het vinden van

opdrachten door te netwerken en werkopdrachten te vertalen.

Het gaat goed, zegt hij. Hij heeft het druk.

Toch is hij niet helemaal gelukkig: „Ik vind bijen leuk. Niet gips.”

Af en toe stuurt hij geld naar zijn hoogbejaarde ouders, die nog in Syrië wonen. „Het is maar een beetje.

In dit huis moeten ook rekeningen betaald worden.” In Syrië is het gebruikelijk dat de jongere generatie de oudere ondersteunt.

Door de oorlog heeft die sociale structuur een klap gekregen. Die zal nog lange tijd nagalmen.

Almshaal denkt niet dat hij ooit weer in Syrië zal wonen. Hooguit zal hij het land bezoeken als hij er op vakantie gaat.

„Ik zou alles opnieuw moeten opbouwen. Mijn kinderen studeren nu hier en krijgen hun diploma ook hier. Ze doen het goed.” Hij besluit: „Syrië was een mooi land, waar we van elkaar hielden. Nu is er alleen nog maar haat.”

De serie ‘Bekend maakt bemind’ maken we samen met het Discriminatie Meldpunt Groningen en CMO STAMM in Drenthe en is een afgeleide van het Groningse project ‘Verhalen van Nu’. Meer informatie over discriminatie of zelf melding maken: www.discriminatie.nl

INTERVIEW DOOR LUUK SPORREL

Verhalen

VAN NU

Verhalen van Nu is een tijdloze manier om mensen van nu in beeld te brengen. Hoe ervaren mensen het leven van nu? Welke omstandigheden maken dat ze zijn wie ze zijn? Welke situaties zijn voor de één anders dan voor de ander, en hoe komt dit?

In deze uitgave lees je verhalen van verschillende mensen die de provincie Groningen rijk is, tegen de achtergrond van de coronapandemie. We nodigen je graag uit om dit boek open te slaan, met veel plezier te lezen en met verwondering af te sluiten.